

امام رضا سلام الله و صلواته عليه:

ان بسم الله الرحمن الرحيم اقرب الى اسم الله الاعظم من سواد العين الى بياضها

بسم الله الرحمن الرحيم، به اسم اعظم خداوند

نزدیک‌تر از سیاهی چشم به سفیدی‌اش است. عیون اخبار الرضا ج ۱

جدول فلسفه بمعنی اعم حاکم بر حوزه‌های علمیه.

۱ علیت موضوعی			۲ علیت ماهوی			۴ علیت مفهومی			روش
۱ فلسفه چگونگی	۲ فلسفه چیستی	۴ فلسفه چرایی	۱ فلسفه چگونگی	۲ فلسفه چیستی	۴ فلسفه چرایی	۱ فلسفه چگونگی	۲ فلسفه چیستی	۴ فلسفه چرایی	فلسفه مصدق
۳۳۱	۳۲۱	۳۱۱	۲۳۱	۲۲۱	۲۱۱	۱۳۱	۱۲۱	۱۱۱	۴
علیت موضوعی چگونگی خلقت وجود اقتضائات نبود موانع	علیت موضوعی چیستی خلقت علت صوری	علیت موضوعی چرایی خلقت علت غائی	علیت ماهوی چگونگی خلقت امکان و فعلیت یا قوه و فعل	علیت ماهوی چیستی خلقت صور نوعیه	علیت ماهوی چرایی خلقت علت غائی	علیت مفهومی چگونگی خلقت حرکت جوهری از زمان و مکان	علیت مفهومی چیستی خلقت ماهیت	علیت مفهومی چرایی خلقت علت مادی	نظام خلقت
۳۳۲	۳۲۲	۳۱۲	۲۳۲	۲۲۲	۲۱۲	۱۳۲	۱۲۲	۱۱۲	۲
علیت موضوعی چگونگی تشریح تنوع یا تکثیر حکم	علیت موضوعی چیستی تشریح معدریت و منجزیت «احکام ظاهری و واقعی»	علیت موضوعی چرایی تشریح و جوب بعث و زجر «امثال و امر مولی»	علیت ماهوی چگونگی تشریح مراتب حکم	علیت ماهوی چیستی تشریح اجتهاد بلوغ سعی	علیت ماهوی چرایی تشریح و جوب عقلانی «و جوب شکر نعم»	علیت مفهومی چگونگی تشریح تحلیل از حکم	علیت مفهومی چیستی تشریح مؤمن از عقاب «قیح عقاب بلا بیان»	علیت مفهومی چرایی تشریح و جوب فطری «حسن عدل و قبح و ظلم»	نظام تشریح
۳۳۳	۳۲۳	۳۱۳	۲۳۳	۲۲۳	۲۱۳	۱۳۳	۱۲۳	۱۱۳	۱
علیت موضوعی چگونگی مدیریت مادی	علیت موضوعی چیستی تمدن صنعت	علیت موضوعی چرایی تمدن بی جهت بودن تکامل مادی	علیت ماهوی چگونگی تمدن معادلات مادی	علیت ماهوی چیستی تمدن ریاضیات	علیت ماهوی چرایی تمدن جریان فلسفه در علم «کلیت قوانین علمی»	علیت مفهومی چگونگی تمدن نیاز علم به زیست شناسی	علیت مفهومی چیستی تمدن نیاز علم به فیزیک	علیت مفهومی چرایی تمدن نیاز علم به فلسفه	نظام تمدن

جدول زیر ساخت تدوین فلسفه تطبیقی

بر اساس اوصاف «نقد، نقض، طرح»

۱ علیت موضوعی (یقین تطبیقی)			۲ غایت ماهوی (یقین فلسفی)			۴ علیت مفهومی (یقین منطقی)			روش
۱ فلسفه چگونگی	۲ فلسفه چیستی	۴ فلسفه چرایی	۱ فلسفه چگونگی «قوه و فعل»	۲ فلسفه چیستی (ماهیت، جوهر، عرض)	۴ فلسفه چرایی (اصالت وجودی)	۱ فلسفه چگونگی	۲ فلسفه چیستی	۴ فلسفه چرایی	فلسفه مصادق
۳۳۱	۳۲۱	۳۱۱	۲۳۱	۲۲۱	۲۱۱	۱۳۱	۱۲۱	۱۱۱	۴
علیت موضوعی چگونگی خلقت	علیت موضوعی چیستی خلقت	علیت موضوعی چرایی خلقت	علیت ماهوی چگونگی خلقت	علیت ماهوی چیستی خلقت	علیت ماهوی چرایی خلقت	علیت مفهومی چگونگی خلقت	علیت مفهومی چیستی خلقت	علیت مفهومی چرایی خلقت	فلسفه خلقت (حکمت نظری)
۳۳۲	۳۲۲	۳۱۲	۲۳۲	۲۲۲	۲۱۲	۱۳۲	۱۲۲	۱۱۲	۲
علیت موضوعی چگونگی تشریح	علیت موضوعی چیستی تشریح	علیت موضوعی چرایی تشریح	علیت ماهوی چگونگی تشریح	علیت ماهوی چیستی تشریح	علیت ماهوی چرایی تشریح	علیت مفهومی چگونگی تشریح	علیت مفهومی چیستی تشریح	علیت مفهومی چرایی تشریح	فلسفه تشریح (حکمت عملی)
۳۳۳	۳۲۳	۳۱۳	۲۳۳	۲۲۳	۲۱۳	۱۳۳	۱۲۳	۱۱۳	۱
علیت موضوعی چگونگی تمدن	علیت موضوعی چیستی تمدن	علیت موضوعی چرایی تمدن	علیت ماهوی چگونگی تمدن	علیت ماهوی چیستی تمدن	علیت ماهوی چرایی تمدن	علیت مفهومی چگونگی تمدن	علیت مفهومی چیستی تمدن	علیت مفهومی چرایی تمدن	فلسفه تمدن (فلسفه علوم)